

Vlaams
Parlement

ingediend op **962** (2016-2017) – Nr. 2
25 januari 2017 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door Herman De Croo

over het voorstel van resolutie

van Bart Caron en Johan Danen

betreffende een opkoopregeling
als structurele crisismaatregel
voor de noodlijdende veehouderij

Samenstelling van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid:

Voorzitter: Jos De Meyer.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Jelle Engelbosch, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Sabine Vermeulen, Peter Wouters;

Jos De Meyer, Bart Dochy, Tinne Rombouts, Johan Verstreken;

Herman De Croo, Francesco Vanderjeugd;

Els Robeyns, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Vera Celis, Matthias Diependaele, Bert Maertens, Marius Meremans, Wilfried Vandaele, Tine van der Vloet;

Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Michel Doomst, Jan Durnez;

Lydia Peeters, Freya Saeys;

Rob Beenders, Kurt De Loor;

Johan Danen.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin.

Documenten in het dossier:

962 (2016-2017) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

1. Toelichting door de eerste indiener	4
2. Voorstel tot het organiseren van een hoorzitting	5
3. Bespreking.....	5
4. Stemming.....	8
Gebruikte afkortingen	9

Op 18 januari 2017 besprak de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid het voorstel van resolutie betreffende een opkoopregeling als structurele crisismaatregel voor de noodlijdende veehouderij.

1. Toelichting door de eerste indiener

Bart Caron meent dat de aanhoudende crisis in de veehouderij vandaag zorgt voor een koude sanering in de sector en verwijst daarvoor naar de cijfers. Tussen 2010 en 2015 daalde het aantal bedrijven met 5330 of 19 percent. Boeren verliezen het bedrijf waar ze jaren dag en nacht voor gewerkt hebben. Door de grote schulden is opnieuw beginnen meestal geen mogelijkheid. Tegelijkertijd daalt de grootte van de veestapel in Vlaanderen niet, merkt het lid op. De bedrijven die overblijven, worden groter. De markt dwingt hen voor een stuk tot die schaalvergroting en kostenbesparing.

De spreker beklemtoont de zeer ongunstige bedrijfsresultaten, wijs op het feit dat bedrijven op spaarcenten functioneren en vernoemt de grote verschillen binnen de sector wat betreft investeringen en schaal. Globaal blijft de leefbaarheid moeilijk, vooral in de varkenssector.

Volgens het lid is er in Vlaanderen sprake van overproductie. Vlaanderen produceert vijf keer meer vlees dan de binnenlandse voedselbehoefte. Bovendien gaat de vleesconsumptie in eigen land, net als in de ons omringende landen, stelselmatig in dalende lijn. In de afgelopen vijf jaar daalde de vraag naar vlees met 7 percent, over tien jaar bekeken zelfs met 15 percent. Alles wijst erop dat deze dalende trend zich nog wel een tijd zal doorzetten, althans in het Westen. In ontwikkelingslanden stijgt de consumptie licht.

En dan nog eten we te veel vlees, stipt Bart Caron aan. In 2013 aten we per dag gemiddeld 137 gram vlees, terwijl de aanbevolen hoeveelheid gezonde consumptie door het VIGeZ wordt vastgelegd op 100 gram.

Iedereen weet dat de impact van de veehouderij op milieu en open ruimte groot is. De spreker gaat niet verder in op IHD/PAS, oppervlaktewater, de mestproblematiek en voedingsbronnen, maar verwijst daarvoor naar de toelichting bij het voorstel van resolutie. Vlaanderen voert jaarlijks ruim 860.000 ton soja in, wat overeenkomt met 345.000 hectare grond in Zuid-Amerika, de helft van het Vlaamse landbouwareaal.

Het voorliggende voorstel van resolutie wil de bestaande, versnipperde crisismaatregelen groeperen. Afhankelijk van de rubrieken die meegeteld worden, gaat het om 30 tot 36 miljoen euro per jaar. Het lid noemt de overname van de sanitaire bijdragen in de varkens- en rundveehouderij, het extra personeel voor een aantal diensten, de verlaging van de Rendacfactuur, de tijdelijke opslag, de ondersteuning van landbouwers in moeilijkheden en de crisissteun voor de varkenshouderij. In totaal gaat het om zowat 36 miljoen euro, inclusief de maatregelen die deels met Europees geld worden betaald, en waarvan ongeveer 30 miljoen volledig binnen de Vlaamse bevoegdheid ligt.

In plaats van het status quo te blijven financieren, stelt Bart Caron voor om de crisismiddelen te gebruiken voor een langdurige, structurele sanering. Het lid onderstreept wel dat de bedrijven niet het slachtoffer mogen zijn van de beperkte afbouw die hij voorstelt.

In 2001-2004 vond al met succes een gelijkaardige operatie plaats, stelt het lid. Doel was de veestapel met 10 percent te laten dalen. In totaal tekenden 1786 Vlaamse veehouders in en daalde de veestapel met 386.501 varkens, 30.740 runderen en 553.652 pluimveedieren. De regeling werd na 2004 stopgezet,

waarna de veestapel opnieuw toenam. Vanaf 2005 kon men immers weer uitbreiden als mestverwerking werd aangetoond.

Op korte termijn stellen de indieners een opkoopregeling voor van bedrijven met een lopende milieuvergunning voor de uitbating van een bestaande veeteeltinrichting die binnen een bepaalde termijn definitief stoppen met het houden van dieren en hun nutriëntenemissierechten inleveren.

Tweede maatregel op korte termijn is een gedeeltelijke, vrijwillige opkoopregeling voor bedrijven die willen diversifiëren, herstructureren of reorganiseren tot een grondgebonden en duurzame uitbating met minder vee. Voor het deel van de nutriëntenemissierechten dat ze afbouwen, krijgen ze een vergoeding, naar analogie met de maatregelen voor de ondersteuning van de biosector.

Op lange termijn stellen de indieners voor de bestaande regeling (uitbreiding door mestverwerking) stop te zetten en te vervangen door de toekenning van de op korte termijn vrijgekomen rechten aan individuele bedrijven die voldoen aan bepaalde parameters, met name op het vlak van regionale concentratie en milieuresultaten. Dat is al het geval in de Nederlandse provincie Noord-Brabant. Het lid verwijst ook naar de bepalingen in artikel 40 van het Mestdecreet.

Hoe groter de milieudruk en hoe groter de concentratie, hoe meer de originele nutriëntenemissierechten worden afgeroomd, zodat niet alles wat vrijkomt, opnieuw op de markt komt. De gradatie daarvan loopt op van 25 percent in bedrijven met lage druk en concentratie tot 80 percent in streken met hoge druk en concentratie.

Het lid onderstreept dat zijn voorstel budgetneutraal is, zeker op middellange termijn, al zijn op korte termijn meer kosten mogelijk. Hij herinnert eraan dat ook de kostprijs van de sanering in 2001-2004 niet hoger opliep dan die van de huidige crisismaatregelen.

2. Voorstel tot het organiseren van een hoorzitting

Bart Caron is zich ervan bewust dat het voorstel van resolutie niet zonder meer aanvaardbaar zal zijn voor de meerderheid, maar hij wil het debat openen over de toekomst van de veehouderij in Vlaanderen. Daarom stelt hij voor om naar aanleiding van het voorstel van resolutie een hoorzitting te organiseren met de sector en specialisten over de toekomst van de veehouderij in Vlaanderen, gerelateerd aan Europese ontwikkelingen, en om de verdere bespreking van zijn voorstel van resolutie uit te stellen.

De vergadering wordt geschorst voor overleg over het al dan niet organiseren van een hoorzitting.

De meerderheid gaat niet in op het voorstel om specifiek over de toekomst van de veehouderij een hoorzitting te organiseren, maar stelt voor om over het brede thema van een duurzame toekomst van de landbouw in Vlaanderen een hoorzitting te organiseren.

3. Bespreking

Francesco Vanderjeugd erkent dat de Vlaming minder vlees eet, maar daar staat tegenover dat Vlaanderen in 2050 een miljoen inwoners meer zal tellen. Open Vld meent dat een warme sanering enkel kan op voorwaarde dat ze tijdelijk is en dat andere EU-lidstaten meedoen. Anders riskeert men dat de productie elders toeneemt voor wat hier wordt afgebouwd. Het lid pleit dus voor een gelijk speelveld.

Hij wijst ook op het budgettaire aspect en herinnert eraan dat bijvoorbeeld nog geld moet gevonden worden voor flankerend beleid ten aanzien van oranje bedrijven in het kader van IHD/PAS. Warme sanering zou volgens hem een gigantische impact op de begroting hebben. Het ecologische aspect op zijn beurt, vereist een bespreking in de commissie Leefmilieu. Zijn fractie zal dus niet voor stemmen, maar kijkt wel uit naar de hoorzitting, besluit Francesco Vanderjeugd.

Els Robeyns steunt volledig de doelstelling om de sector structureel uit de crisis te halen. Terecht wordt gesproken van overproductie en wordt het probleem niet afgedaan als een gevolg van de Russische boycot. Afbouw van de veestapel is nodig, maar het lid is niet helemaal overtuigd dat wat voorligt daarvoor zal zorgen. Het blijft immers een feit dat, naast de verdwijnende bedrijven, andere bedrijven groter worden. Het kan volgens het lid niet de bedoeling zijn dat landbouwers die misschien al de intentie hebben om op korte termijn te stoppen een extra compensatie krijgen, zonder dat daardoor het probleem structureel wordt opgelost. Els Robeyns zal zich bij de stemming dan ook onthouden.

Jelle Engelbosch treedt Els Robeyns bij dat de doelstelling van het voorstel nobel is en dat er sprake is van overproductie, die ook een prijseffect heeft. Zijn fractie is echter absoluut geen voorstander van een warme sanering. Die kost immers geld en brengt op termijn niets op. De sector is vandaag nog groter dan voor de vorige warme sanering, merkt het lid op.

Aangezien deelname vrijwillig is, vermoedt het lid dat boeren die toch al stopzetting overwegen of aan de grond zitten, zich als eersten zullen aandienen. Reddingsboeien uitgooien naar verlieslatende bedrijven is in geen enkele sector een goed idee. Waar moet de overheid trouwens het geld vandaan halen? Hij wijst ook op het bestaan van slapende nutriëntenemissierechten, die zullen worden ingezet als er een gat in de markt komt. Zij maken initiatieven tot afbouw onmogelijk, want de productie blijft even groot. Daarover is een debat nodig, evenals over de uitbreiding mits mestverwerking, oordeelt het lid.

Bart Dochy noemt de poging van de heer Caron verdienstelijk, al schiet de methodiek te kort. Het is utopisch te denken dat men met een heroriëntatie van de bestaande middelen voor crisismaatregelen de Vlaamse sector zodanig kan doen inkrimpen dat dit een effect heeft op de mondiale prijsvorming. Wat men hier niet produceert, wordt elders geproduceerd. De vlees- en melkproductie verlopen in Vlaanderen bovendien klimaat efficiënter dan elders, merkt de spreker op.

Anderzijds ontkent het lid niet dat er milieukundige problemen zijn die moeten aangepakt worden. Men mag echter ook het economische aspect niet vergeten. De sector moet voldoende volume hebben om iets te betekenen op de Europese markt. Dat is niet het geval wanneer onze melkvee-, rundvee- en pluimveector marginaal worden.

Verder zet het VLIF permanent in op duurzaamheid. Dergelijke recente investeringen opnieuw uit het productiesysteem halen, zou verspilling zijn, stelt Bart Dochy. Daar komt bij dat iedere ondernemer moet kunnen werken op de manier die hij het best acht, ook wat de schaal betreft. Aan de overheid is het om te faciliteren.

Het lid besluit met de vraag of het wel zinvol is geld uit te geven om een economische sector af te bouwen. Dat kan beter ingezet worden om op lange termijn de structuur te verbeteren.

Herman De Croo vindt dat ecologie en economie samen kunnen gaan en elkaar verstevigen. Dat wij bijvoorbeeld vijf maal meer vlees uitvoeren dan verbruiken,

is normaal, meent het lid. 70 percent van ons bnp wordt uitgevoerd. Hoewel Rusland 1266 keer groter is, is zijn bnp dat slechts twaalf keer.

Hij treedt bij dat de Vlaamse vleesproductie met een ras als blanc bleu belge de kleinste ecologische voetafdruk heeft. Daar komt bij dat de runderteelt het behoud van grasland waarborgt. De spreker pleit voor een voorzichtige omgang met statistieken. Tot slot is een Europese benadering noodzakelijk.

Jos De Meyer begrijpt uit het lange tijdsverloop tussen de aankondiging in de pers en de indiening van het voorstel van resolutie, dat de indieners aarzelden. Niemand is tegen duurzame land- en tuinbouw, zowel op economisch, ecologisch als sociaal vlak. Productiebeperving in Vlaanderen alleen, is echter een economisch onding want leidt tot de verplaatsing van de productie naar elders in Europa. Het lid herinnert tot slot aan de eensgezindheid over de resolutie over schaalverandering.

Bart Caron wilde met een scherpe en duidelijke tekst de thematiek op de agenda zetten.

Voor de Europese context is hij niet blind. De kans is inderdaad groot dat andere landen de productie opvullen die in Vlaanderen zou wegvallen. Zijn fractie wil het probleem op de Europese tafel. De Europese prijsvorming voor varkensvlees bijvoorbeeld brengt de leefbaarheid van bedrijven in het gedrang. Zijn pleidooi voor aanbodbeperking is mede ingegeven door de nood aan versterking van die leefbaarheid.

Het lid voorspelt dat een blijvende inzet op bulkproductie uiteindelijk op een verschuiving naar het oosten uitloopt en dus op een verlies van een deel van de economie. Bulkproductie van varkensvlees is veel goedkoper in Roemenië. Ook zij kunnen soja invoeren uit Zuid-Amerika en mest verwerken. Onze toekomst ligt in de meerwaardecreatie in alle sectoren, benadrukt het lid.

Dat wij vijf keer meer vlees exporteren dan consumeren, is juist niet normaal, antwoordt Bart Caron op de opmerking van Herman De Croo. Onze bevolkingsdichtheid is veel groter dan de Russische. Dus veel functies moeten gedeeld worden op een kleine oppervlakte. Het lid pleit daarom voor afspraken op Europese schaal.

Tijdens de vorige warme sanering werd 99,2 miljoen euro besteed aan vergoedingen over vier jaar. Vandaag kosten de crisismaatregelen 36 miljoen euro per jaar. Hij beseft dat die niet allemaal tegelijk kunnen worden teruggedraaid, maar wil wel werken met een gesloten beurs. Zonder warme sanering komt er hoe dan ook een koude, zeker in de bulkproductie, die zal leiden tot verdere industrialisering, waarvan wij ons kunnen afvragen of die in ons belang is. Europa financiert trouwens (tijdelijk) zelf de afbouw van de melkproductie om de prijs te verbeteren, stipt Bart Caron aan.

In de varkenshouderij ging men van 7,3 miljoen varkens in 1999 naar 5,8 miljoen in 2007, een vermindering van 20 percent. Uitbreiding mits mestverwerking maakte daar ondertussen weer 6,5 miljoen van. Het runderbestand bleef vrij stabiel en is ecologisch ook minder problematisch. Men kan dus wel degelijk de markt beïnvloeden zonder aan staatseconomie te doen. Het lid erkent wel dat de betere prijzen worden gerelativeerd door de buitenlandse invulling. Daarom steunt hij ook Europese matigingsafspraken.

Tot slot treedt hij bij dat onduidelijkheid blijft bestaan over de niet-ingevulde nutriëntenemissierechten. Het is nodig om daar inzicht in te krijgen. Een nieuwe aanpak is beter dan blijven werken met lapmiddelen, zegt Bart Caron tot besluit.

4. Stemming

Het voorstel van resolutie betreffende een opkoopregeling als structurele crisismaatregel voor de noodlijdende veehouderij wordt verworpen met één stem tegen negen, bij één onthouding.

Jos DE MEYER,
voorzitter

Herman DE CROO,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

bnp	bruto nationaal product
EU	Europese Unie
IHD	instandhoudingsdoelstelling
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
VIGeZ	Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds